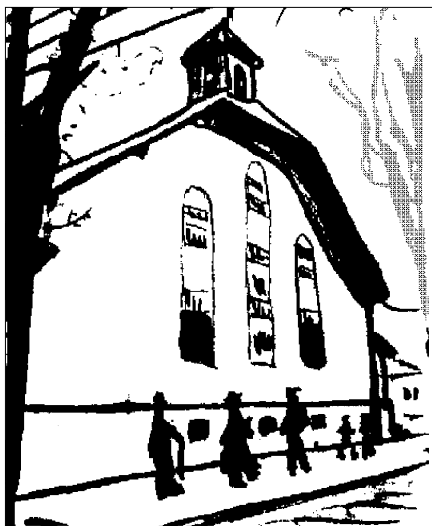

Mária hónap, Anyák napja

A május a katolikus egyház számára a Szűzanya hónapja ugyanis ő minden megújulás és szépség forrása. Május vasárnapjai korábban Mária-ünnepek voltak. Az első májusi vasárnap Mária, a Jó Pásztor Anyjának ünnepe volt a II. Vatikáni Zsinatig (1969). Az egyházi ünnepek általános elvilágiasodása során 1923-ban lett anyák napja. Május 3. vasárnapja 1751–1969 között *Mária istenanyaságának*, május utolsó napja pedig Mária Királynő ünnepe volt.

Május első vasárnapja tehát anyák napja, azoké az édesanyáké, akik életet adnak a gyermekeknek. Talán nem véletlen, hogy a Mária hónapban köszöntjük az anyákat az első májusi vasárnapon, ami hajdan a Jó Pásztor Anyjának ünnepe volt. II. János Pál pápa gondolatai között is többször előkerül az anya:

„Hála neked asszony, aki édesanya vagy, aki egyedülállóan örömteli és fájdalmas tapasztalattal anyaöller lesz az ember számára; aki a világra jövő gyermek számára Isten mosolyává lesz, aki első lépéseit irányítod, gondját viseled, míg felnő és olyan biztos pontot jelentesz további életútján, ahová mindig visszatérhet.”

Köszöntsük az édesanyákat, akikre Isten rábízta az embert, akiknek az anyaság különleges közösséget jelent az élet misztériumával, akiknek törekénységében, gyengédségében rejlik a családoltalmazó erő. Imáinkban ne mulasszuk el említeni őket sem, ahogy Máriáról sem feledkezzünk meg.

- CZ -

RÓMAI ILIEVÉIL

„A lélek törvénye, ami a Krisztus Jézusban való élet folyamánya, megszabadított téged a bűn és a halál törvényétől.” (8,2)

A RÓMAIFÜRDŐI PLÉBÁNIA LAPJA

Eseménynaptár

Május 10.: Karitás-gyűlés délután 5 órakor a hittanteremben

Május 15.: Testvéri találkozó délután 4 órakor a hittanteremben

Táncitanulás és filmvetítés

a hittanteremben:

május 9-én vasárnap du. 4-kor táncitanulás

május 16-án vasárnap du. 4-kor filmvetítés: *Bíbor és fekete*
színes, magyarul beszélő, amerikai-angol-olasz filmdráma, 1983

május 30-án vasárnap du. 4-kor táncitanulás

minden érdeklődőt szeretettel vár
a Sport- és szabadidő munkacsoport

Májusban minden este fél 7-kor

Lorettói litánia van templomunkban.

A litánia a görög litaneia, könyörgés szóból ered: előimádkozó és nép dialogizáló imaforma, Istenhez vagy szentekhez intézett könyörgéssorozat. A XII. században találjuk az első nyomait a Boldogságos Szűzhez intézett litániának. A XIII-XVI. századig számos, elég terjedelmes Mária-litánia keletkezett, melyekből a XVI. században kialakult a lorettói litánia, melyet 1558-ban *Canisius Szent Péter* Lorettóban hallott énekelni, s azután fölvetett kis imádságos könyvébe. A litánia szövege az elmúlt évszázadokban fokozatosan bővült. Például IX. Piusz pápa a szeplőtelen fogantatásról szóló dogma kihirdetése után elrendelte, hogy azt a litániába is vegyék bele.

A lorettói litánia: a Boldogságos Szűz Máriát köszöntő és segítségül hívó imádság. A legenda szerint az Olaszországban levő Lorettoba angyalok vitték el Mária szülőházát, Názáretből. Ebben a házban született Mária és később itt fogadta az angyali üdvözlést, elfogadta, hogy ő lesz Jézus anyja. Ebben a házban nőtt fel Jézus is. A legenda szerint ezt az eredeti házat vitték el az angyalok Lorettoba. Emiatt Loretto zarándokhellyé vált. A világon sok kápolnát, emlékhelyet építettek, szenteltek fel ennek mintájára, tiszteletére. Van Loretto kápolna Európa számos országában, így Magyarországon is, Sárovar mellett, Ausztriában pedig hat Loretto kápolna is található.

A PÁPA MÁJUSI IMASZÁNDÉKA

Általános: Hogy vessenek véget az emberi lényekkel üzőt szégyenletes és elvetemült kereskedésnek, amely elszomorító módon érinti a nőket és a gyermekek millióit.

Missziós: Hogy az apostolkodásban elkötelezett felszentelt személyek, női és férfi szerzetesek, és világiak is tudjanak missziós lelkesedését ébreszteni a gondjaikra bízott közösségekben.

Ipacs Bence kispapunk oldala

A papságra készülve a Papság évében (6.)

Sorozatunkban elérkeztünk a papságra készület csúcsához: a pappá (sajátos nevén áldozópappá) szenteléshez.

A papszenteléssel a Lélek kenete eltörölhetetlen lelki karakterrel jelöli meg a papot, Krisztushoz teszi hasonlóvá és képessé teszi arra, hogy Krisztusnak, a Főnek nevében cselekedjen. Mint a püspöki rend munkatársa arra szenteltetett, hogy hirdesse az evangéliumot, ünnepelje az istentiszteletet, elsősorban az Eucharisziát, melyből szolgálata erejét meríti, s hogy a hívők pásztora legyen. A diakonátusban kapottakon túl tehát bemutathatja a Legszentebb Áldozatot, továbbá kiszolgáltathatja a bűnbocsánat és a betegek szentségét, valamint kivételes esetekben bérálhat is.

A papszentelésre is szentmisében kerül sor, melynek felépítése hasonló a diakónusszenteléshez. A papjelöltek bemutatása, a homília, a jelöltek ígéretei, és a mindenszentek litániája után azonban nem csak a püspök, hanem egyenként valamennyi áldozópap is a jelöltek fejére teszi kezét. Ezzel fejezik ki a papi testületbe való befogadásukat. (Ez a diakónusszentelésben nincs meg, mert a diakónus nem tagja a papi testületnek, közvetlenül a püspökhöz tartozik.) A felszentelő imádság csak ez után következik. A püspök krizmával (szent olajjal) keni meg az új papok tenyerét, majd átadja nekik a kenyeret a paténán (a kehelyhez tartozó tányérkán), és a kelyhet, amelybe már a szentmiséhez bort öntöttek. Végül a püspöktől békecsókot kapnak, a szentmise további részében pedig maguk is koncelebrálnak.

A diakónus- és papszentelés egy szentmisében is történhet, megtartva az egyes elemek önállóságát.

Bence

EGYHÁZKÖZSÉGÜNK RENDSZERES PROGRAMJAI

SZENTMISÉK

- hétköznap: 8 óra
- szombat: 8 óra és este 7 óra
- vasárnap: 1/2 9, 1/2 11, este 7 óra

GYÓNTATÁS

- a hónap utolsó szombatján du. 5-től az esti szentmiséig.
- Adventben és nagyböjtben minden szombaton du. 3-tól az esti szentmiséig

IMAÓRÁK

- első pénteken a reggeli mise után fél órás egyéni szentségimádás.
- első vasárnap: du. 6 órakor elmélkedő szentségimádási óra.
- taizéi imaóra: 3. hétfő este 6 óra.
- szentírásos imaóra: 3. hétfő este 7 óra.
- hívek 3. csütörtöki imaórája: du. 6 óra.
- minden kedden de. 1/2 9-től engesztelő, közbenjáró imaóra.

ÉNEKKAR

- minden szerdán: este 7 óra.

RÓZSAFÜZÉR TÁRSULAT

- imatálalkozója minden hónap utolsó vasárnapján a 1/2 9-es szentmise után.

IRODAI ÜGYELET

- kedd, szerda, du. 3–1/2 5-ig, pénteken du. 3–4-ig.

KÖNYVTÁR

- vasárnap: 1/4 10–1/4 11-ig.

MÁJUSI ÜNNEPEINK

Május 13.

Mennybemenetel

A megdicsőülésének utolsó földi állomása, amikor Jézus Krisztus negyven nappal föltámadása után az Olajfák hegyéről tanítványai szeme láttára a maga isteni erejével fölment az Atyához a mennybe. Az ünnepe a magyar nyelvben Áldozócsütörtök.

Az ősegház a 4. századig a Szentlélek eljövetelel együtt pünkösdkor ünnepelte. 350 után egyre több helyen a Szentírásból ismert húsvét utáni 40. napra került. Ugyancsak a 12. századtól körmenettel is ünnepelték. 1570-1970-ig az evangélium után eloltották és elvitték a szentélyből a húsvéti gyertyát. 1918-ig a húsvéti szentáldozás határnapja volt; ebből ered az egyedülálló, magyar áldozó név.

Amikor együtt étkezett velük, meghagyta nekik, hogy ne távozzanak el Jeruzsálemből, hanem várjanak az Atya ígéretere. „Azt hallottátok tőlem, hogy János csak vízzel keresztelt, ti azon-

ban néhány nap múlva Szentlélekkel fogtok megkeresztelkedni.” Erre az egybegyűlteket megkérdezték tőle: „Uram, talán most állítod helyre Izrael országát?” Ő azonban azt mondta nekik: „Nem a ti dolgotok, hogy ismerjétek az idöket és a korszakokat, amelyeket az Atya saját tetszése szerint határozott meg. A Szentlélek eljövetele pedig erővel tölt majd el benneteket, hogy tanúságot tegyetek rólam Jeruzsálemben és egész Júdeában, Szamariában, egészen a föld határáig.” Miután ezeket mondta, a szemük láttára felemelkedett, és felhő takarta el a szemük elől. S miközben nézték őt, amint az égbe ment, íme, két férfi állt meg mellettük fehér ruhában. Így szóltak: „Galileai férfiak, miért álltok és néztek az égbe? Ez a Jézus, aki felvétetett mellőletek, úgy jön el ismét, ahogy az égbe felmenni láttátok.”

Pünkösöd

Húsvét utáni ötvenedik napon ünnepli a keresztény világ a Szentlélek eljövetelet és egyben az egyház megalapítását, azaz pünkösöd napját. A pünkösöd elnevezés a görög pentekosztész, azaz ötvenedik szóból származik, és minden évben május 10-e és június 13-a közé esik. Idén május 23-án van Pünkösöd, ami a keresztény egyház születésnapja is. Piros Pünkösöd napját ezer éve virággal köszöntik Európa sok országában. A templomokban évről évre megemlékeztek erről a napról, a lángnyelveket a pünkösdi rózsza szirmaival helyettesítették, a Szentlélek jelképeként fehér galambot repítettek szabadon. A lányok és asszonyok

A Pünkösdikirályné járás

A legszebb kislányt választották meg kiskirálynénak, ami nagy tisztesség volt. Mise után házról házra jártak jókívánságokkal, versekkel, énekekkel köszöntve a háziakat, virággal szórták be a szobát. A játék végén a háziak megkérdezték a lányokat: Hadd látom a királynétokat, édes-e vagy savanyú? Fellebbentve a díszes kendőt megcsiklandozzák a kislány állát. Ha a királyné mosolyog, de a fogát a világért sem villanthatja ki, megnyugszanak a háziak, mert jó lesz a termés. Ekkor a háziak almát, tojást, kolbászt, pénzt ajándékoztak a jókívánóknak.

A törökbaszás

Egy 10–12 éves gyermeket beöltöztetnek selyembugyogóba, turbánt kötnek a fejére. Égetnivaló kölyköt választanak erre a szerepre, aki amúgy is rászolgált a verésre. Persze kitömik a ruháját szalmával, hogy ne fájjanak az ütések. Aztán összeláncolt kézzel vezetik végig a falun. Énekelnek, a basa ugrándozik, a fiúk meg zöld gallyakkal csépelik boldogan.

A Pünkösdikirály választás

Amolyan legényvirtus volt, lovas versennyel, tűzugrással, tekézzel. Aki a legderekabbnak bizonyult, egy évig ingyen ihatott a falu kontójára és minden mulatságra hivatalos volt.

bíborvörös ruhába öltöztek, befont copfjukat a hagyomány szerint a bal vállukra kanyarítva, a férfiak felöltötték ünneplőjüket és kezdődhetett a mulatság.

Néhány faluban még ma is élnek a pünkösdi hagyományok, játékok, az Alföldön a pünkösödölés, a Dunántúlon a pünkösdi királyné járás. A pünkösdikirály választás sajnos teljesen eltűnt, pedig a mai napig él a szólás: Rövid, mint a pünkösdi királyság. Jó volna ezeket a hagyományokat őrizni, hiszen a május – pünkösöd hava vagy ígért hava – az újjáéledés hónapjaként tartják számon és éppen ezért alakultak ki azok a kedves szokások, amelyek már manapság szinte teljesen kihaltak.

Május 7.

Boldog Gizella

A magyarok első koronás uralkodónője, Gizella bajor hercegnő. 980 körül született, és Szent Wolfgang bencés szerzetes gondos nevelésében részesült. Sokat tudunk Gizelláról, de megemlékezésünk álljon itt két olyan életrészlet, ami talán kevésbé ismert.

Eredetileg kolostorba akart lépni: szemlélődő hajlamú, vallásos lélek volt. Amikor Géza fejedelem fia számára megkérte kezét, mégis beleegyezett a házasságba. Erre elsősorban Szent Adalbert püspök bírta rá. Értésére adta, hogy jobban tetszik Istennek, ha közreműködik egy nép megtérésében, mint ha kolostori elvonultságban él. A tervezett házasságot leghatározottabban nagynénje, Gerberga apácafőnöknő ellenezte. Helytelenítette, hogy törékeny unokahúgát politikai okok miatt veszélynek tegyék ki a „barbár herceg” oldalán. Hiába utaltak arra,

hogy István már jó keresztény, és ígéretet tett egész népe megtérésére. Végül Henrik – hogy megismerjék – meghívta Istvánt Bajorországba, aki már az első találkozásánál lefegyverezte az apátnőt előkelő, udvarias és őszinte viselkedésével. De Gerberga – a krónikás szerint – még egy utolsó próba elé állította őt. Hosszú ideig halogatta a találkozást István és Gizella között. Azután úgy rendezte a dolgot, hogy István a kolostorkertben lássa meg először Gizellát, aki éppen térden állva imádkozott egy szobor előtt. Fölhívta rá István figyelmét, és kíváncsi volt, hogyan viselkedik. István félretette fegyverét, észrevétlenül Gizella mögé lopózott, meghajolt a szobor előtt, és mozdulatlan maradt, míg Gizella be nem fejezte ájtatosságát. Önuralmával Gerberga utolsó ellenállását is megtörte.

Új hazájában Gizellának kellett az ország templomait egyházi felszerelésekkel ellátnia, Gizella nagyon szépen varrt és himzett.

(Folytatás a 4. oldalon)

MÁJUSI ÜNNEPEINK (folytatás)

Már a Koppány elleni csatához is készített két zászlót Istvánnak, Szent György és Szent Márton képeivel; a magyar koronázó palást is az ő keze munkája. István törvénye szerint a templomok liturgikus könyveit és kelyheit a püspököknek kellett beszerezniük, de a miseruhákat és más felszerelési tárgyakat a királyi udvar volt köteles rendelkezésükre bocsátani. Ennek gondját bízta a király Gizellára. A királynő valóságos „paramentum-gyárat” alapított városában, Veszprém-ben. Munkatársnői magyar és bajor udvarhölgyei, valamint a veszprémi zárda apácái voltak. Maga is részt vett a munkában. Ha egy-egy templomnak az öt liturgikus színben csak egy-egy rend öltözetet juttatott is, az már 1500-2000 miseruhát jelentett. Nagyobb templomok azonban jóval többet is kaptak. Akkoriban minden varrást, kötést, hímzést, horgolást kézzel végeztek. Utódainak is nyomdokába kellett lépniük. A magyar királynéknak, annak bizonyítékául, hogy háziasszonyi erényekkel rendelkeznek, a koronázási szertartás alatt néhány varró és hímző öltést kellett a koronázó paláston végezniük.

Május 30. Szent Jobb

Első királyunk kézereklyéjének, a Szent Jobbnak külön ünnepnapot szentelt a magyar katolikus egyház, melyet hajdanán országszerte megültek. A *Szent Jobb megtalálásának* emléknapját, május 30-át már a XIII. sz. eleji hazai naptárak említik.

Amikor Szent László királyunk 1083. augusztus 20-án Szent István fehérvári sírját kibonttatta, a tetem jobb keze a királyi pecsétgyűrűvel már nem volt a sírban. Még István halálát követően választhatták le a holttestről, és kerülhetett ereklyeként a káptalani kincstárba. Mint később kiderült, innét „mentette át” a kincstartó, Merkúr, fehérvári prépost saját bihari, családi monostorába. Merkúr ereklyegyűjtő szenvedélyéről tudott László király, ezért, amikor a kezét sem a sírban, sem a kincstárban nem találták, azonnal ráterelődött a gyanú. A király a rákövetkező évben május 30-án meglátogatta Merkúrt Berettyó menti egyházában. Az egykori kincstartó mindent bevallott, de hogy a felelősségre vonást elke-

rülje, legendát kerített a tolvajlás köré. Eszerint a szent ereklyét egy angyal bízta volna rá azzal, hogy – az István halálát követő zavaros időkre való tekintettel – csak alkalmas időben fedje fel, minek jutott a birtokába. László jó politikus volt, elfogadta a magyarázkodást, s ezzel a legendát is hitelesítette. A helyszínen új kőmonostort építtetett, ez a Szent Jobb monostor, amely a köréje épült mezővárosnak is nevet adott. (Szentjobb – román Siniob lett az ereklye középkori őrző helye.)

Államalapító és törvényalkotó szent királyunk kézereklyéje a magyar államiság jelképe lett, országos tisztelete ezen alapult. S hogy miért épp a jobbja? Talán a jobbkezesek számbeli fölénye szülte azt a képzetet, hogy a jobb kéztől származik minden jó, s a baltól minden rossz. Ez egyébként a nyelvben is tükröződik, hiszen az angol *right* nemcsak „jobb”, hanem „igazat” és „jogot” is jelent, a régi magyar nyelvben a Szent Jobb és a Szent Jog szinonim kifejezés volt.

Május 12-13-14.

Fagyosszentek

Göcsejben *fagyosnapok* néven tartja számon *Pongrác, Szervác, Bonifác* (máj. 12, 13, 14) alakját és napjait a közép-európai, tehát a hazai néphagyomány is. Pongrác egyébként ókeresztény vértanú (+304), Szervác püspök (+384), Bonifác (+303) szintén mártír volt.

Évszázados paraszti tapasztalat szerint ebben az időszakban a melegedő időjárás hirtelen hűvösre fordul, sőt sokszor fagyot is hoz, amely a sarjadó rügyeket, vetéseket tönkretelheti. A szorongás olyan erős, hogy még szakrális kultuszuknak sincs nyoma, szoborállítással sem remélik, hogy jóindulatuk megnyerhető.

A három szenthez fűződő hagyomány így kizárólag naptári jellegű. A szegedi tanyák öregjei szerint a garabonciások valamikor el tudták üzni a fagyosszentek haragját, mert ezekben a napokban könyvükből ráolvastak az időre. Pereked baranyai faluban mondogatják: *sok bort hoz a három ác, ha felhőt egyikén sem látsz*. Ha májusi fagy éri a szőlőt, Eger szőlőművesei így fakadnak ki: *a fagyosszentek megszüreteltek*.

Papi kis sapka

Mint tudjuk a főpapok ruházat és jelképeik sok érdekességet rejtnek, amit gyakran láthatunk, akár a mindennapokban vagy ünnepekkor, akár, ha Keresztény Múzeumban járunk.

PILEOLUS

Sokan firtatták már, hogy vajon miért hordanak főpapjaink olyan kis sapkát, amely a zsidó kipához hasonlít. Többen úgy vélik, hogy a keresztény vallás zsidó gyökereire vezethető vissza. Mások úgy tartják, hogy a korábban hordott jóval nagyobb kalap alakult át kis kerek főfedővé. A főfedőt pileolus-nak hívják és kialakulásának a legvalószínűbb magyarázata a következő lehet.

A pileolus a középkor folyamán alakult ki – valószínűleg a camauro egyszerűsödése révén – a klérus egészére jellemző fejedő, a pileolus (olaszul zucchetto). A camauro a fej egészét és a füleket is befedő házisapka, amit eredetileg a palotán belüli alkalmakkor, valamint a mitra és a tiara alatt viseltek. Noha korábbi eredetre megy vissza, a XIII-XIV. században vált a pápák jellegzetes jelképévé, mígnem a XVIII. század vége felé a pileolus kiszorította a divatból. A camauro télen hermelinszegélyű bársonyszövetből, nyáron pedig sima selyemből készült, illetve Hűsvét nyolcadán fehér damasztból, ugyancsak hermelinszegéllyel. Ez a sapka igen sok pápaképen látható (pl. a Szent Pál bazilika mozaiksorában).

A pileolust a XX. század első feléig a papság is hordta (fekete színben), azóta kizárólag a főpapi hierarchia magasabb fokán állók saját viseletét képezi: lila jár a püspököknek és érsekeknek, piros a bíborosoknak és fehér a pápának. A selyemből készített, éppen csak a fej felső részét fedő sapka nem liturgikus viselet ugyan, de a reverendával együtt jár, tehát a szertartásokon is hordják a püspöksüveg alatt. Egyedül az Oltáriszentség jelenlétében veszik le, így a misében a prefációtól az áldozás utánig. Péter utóda iránti tiszteletük jeleként a püspökök és bíborosok is le szokták venni, amikor a Szentatya elé járulnak gyűrűcsókra.

RÓMAI LEVÉL A RÓMAIFÜRDŐI PLÉBÁNIA LAPJA

Szerkesztik: Czákó Balázs,
Hörömpő Gabriella

Kiadja: a Rómaifürdői Plébánia
1031 Budapest, Zaránd u. 35.

Telefon: 368-6308

E-mail: rompleb@freemail.hu
romai.plebania.hu (www. nélkül!)